

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA

MÁSODIK SZEKCIÓ

SIKÓ kontra MAGYARORSZÁG ügy

(53844/00 sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2003. november 4.

Ezen határozat az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői revízió alá eshet.

A Sikó kontra Magyarország ügyben,

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) az alábbi bírákból álló Kamarában eljárva:

J.-P. COSTA, *Elnök*

A.B. BAKA,

GAUKUR JÖRUNDSSON,

K. JUNGWIERT,

V. BUTKEVYCH,

W. THOMASSEN,

M. UGREKHELIDZE, *bírák*

és S. DOLLÉ, a Szekció hivatalvezetője

2003. október 14-én tartott zárt ülésen lefolytatott tanácskozás után,
az akkor elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapját azon Magyarország ellen benyújtott kérelem képezi (53844/00 sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (az "Egyezmény") 34. cikke alapján Sikó Attila magyar állampolgár 1999. szeptember 29-én terjesztett a Bíróság elé. Miután Sikó úr elhunyt, ügyvédje 2000. augusztus 21-én arról tájékoztatta a Bíróságot, hogy Sikó úr fia és jogutódja, ifjabb Sikó Attila (a "kérelmező") fenn kívánja tartani a kérelmet.

2. A kérelmezőt Papp G., Budapesten praktizáló ügyvéd képviselte. A Magyar Kormányt (a "Kormány") képviselője, dr. Höltszl Lipót, az Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkára képviselte.

3. 2002. április 23-án a Bíróság úgy határozott, hogy a kérelemről tájékoztatja a Kormányt. Az Egyezmény 29. cikkének 3. bekezdése alapján úgy döntött, hogy a kérelem érdemét a kérelem elfogadhatóságával együtt vizsgálja meg.

A TÉNYEK

4. A kérelmező 1958-ban született és Hetesen, Magyarországon él.

5. 1990 februárjában a kérelmező édesapja (a "felperes") autóbalesetet szenvedett. Vagyoni és nem vagyoni kárának, továbbá munkaképességének elvesztése miatt 1991. december 30-án kártérítés iránti pert indított biztosítója ellen a Pesti Központi Kerületi Bíróság (PKKB) előtt.

6. 1992. május 22-én és november 12-én a PKKB tárgyalást tartott. A november 12-i tárgyaláson a bíróság orvos- és mezőgazdasági szakértőt

rendelt ki. A felperes sérüléseit okozó személy beavatkozóként belépett a perbe.

7. Közben, 1992. szeptember 30-án, a PKKB elutasította a felperes közbenső intézkedés iránti kérelmét. 1993. március 3-án a Fővárosi Bíróság elutasította a felperes ezen határozat ellen benyújtott fellebbezését.

8. 1993. május 25-én az orvosszakértő benyújtotta szakvéleményét. 1993. június 16-án a PKKB tárgyalást tartott, 1993. július 12-én a mezőgazdasági szakértő előterjesztette szakvéleményét.

9. A következő tárgyalásra 1994. január 28-án került sor. Jogszabályváltozás következtében a keresetet kiterjesztették a Nemzeti Fejlesztési Intézetre is.

10. 1994. február 4-én a PKKB 89.550 forintot és ezen összeg kamatait, továbbá járadékot ítélt meg a felperes számára.

11. Fellebbezés nyomán, 1994. november 10-én, a Fővárosi Bíróság hatályon kívül helyezte az elsőfokú bíróság ítéletének megfellebbezett részét, és az ügyet ebben a vonatkozásban visszautalta az elsőfokú bírósághoz.

12. 1994. december 21-én a PKKB elutasította a felperes ideiglenes intézkedés iránti ismételt kérelmét. A határozatot 1995. április 27-én a Fővárosi Bíróság helybenhagyta.

13. A folytatódó eljárásban a PKKB 1995. június 14-én tárgyalást tartott, amelyen orvos-, mezőgazdasági, továbbá személygépkocsi szakértő kirendeléséről határozott. 1995. november 15-én tárgyalásra került sor. 1995. december 14-én a PKKB elrendelte a mezőgazdasági szakértő szakvéleményének kiegészítését. 1996. február 27-én a bíróság új szakértőt rendelt ki.

14. 1996. április 22-én a PKKB felmentette a mezőgazdasági szakértőt, mivel az korábban az I. rendű alperes számára végzett munkát, s egy harmadik szakértőt rendelt ki.

15. 1996. május 21-én a kirendelt mezőgazdasági szakértő arról értesítette a bíróságot, hogy a feltett kérdések megválaszolásához nem rendelkezik kellő szakértelemmel. 1996. május 23-án a PKKB felmentette a mezőgazdasági szakértőt, s felhívta a feleket, hogy tegyenek javaslatot kompetens mezőgazdasági szakértő személyére.

16. 1996. augusztus 23-án a PKKB elutasította a Magyar Állam azon kérését, hogy jogszabályváltozás miatt beléphessen a perbe. Az I. rendű alperes és az Állam fellebbezése nyomán a Fővárosi Bíróság hatályon kívül helyezte a határozatot, s engedélyezte az Állam számára a perbelépést.

17. 1996. december 17-én a PKKB egy másik mezőgazdasági szakértőt rendelt ki. 1997. március 24-én a bíróság figyelmeztette a szakértőt, hogy amennyiben nem teljesíti feladatát, akkor a bíróság bírsággal sújti. 1997. április 2-án új szakértő kirendelésére került sor.

18. Mivel a szakértők szakértelem hiányára vagy egyéb elfoglaltságra hivatkozva sorra felmentésüket kérték, 1997. május 30-án, június 5-én, július 11-én és szeptember 5-én új szakértők kirendelésére került sor.

19. 1997. november 5-én a PKKB a kirendelt szakértőt bírságolás terhe mellett szakvéleményének mielőbbi előterjesztésére hívta fel. 1997. december 9-én a bíróság 25.000 forint bírságot rótt ki a szakértőre. Mivel a szakértő ismételt figyelmeztetések ellenére sem tett eleget a végzésben foglaltaknak, a bíróság újabb, immáron 50.000 forintos bírságot rótt ki rá.

20. 1998. július 14-én egy újonnan kinevezett szakértő előterjesztette a bíróság által feltett kérdéseket megválaszoló szakvéleményét, amelyben meghatározta a felperes balesetet megelőzően tartott állatállományának az értékét, azt, hogy a felperes mekkora jövedelmet remélhetett a jószágokból, s hogy a jószágok gondozásához hány munkásra és mennyi munkaóra volt szükség.

21. A következő tárgyalásra 1998. október 21-én került sor. A felperes nem jelent meg a tárgyaláson, s jogi képviselőjének helyettese nem volt felkészülve arra, hogy nyilatkozatot tegyen az ügyben.

22. Közben, az alperes fellebbezése nyomán, 1999. január 25-én a Fővárosi Bíróság helybenhagyta a mezőgazdasági szakértő díjazásával kapcsolatban 1997. augusztus 27-én hozott végzést. Az 1999. január 27-re kitűzött tárgyalást el kellett halasztani, mert az ügy iratai még nem kerültek vissza a Kerületi Bíróságra.

23. Az eltérő orvosi szakvélemények összevetése érdekében a PKKB felkérte az orvosszakértőt, hogy egészítse ki szakvéleményét. Az 1999. május 5-én benyújtott szakvéleményt az orvosszakértő az alperes észrevételei nyomán július 7-én ismételten kiegészítette.

24. 1999. szeptember 27-én és október 18-án további tárgyalásokra került sor. Az október 18-i tárgyaláson sem a felperes, sem jogi képviselője nem jelent meg, s azt sem kérték, hogy a bíróság távollétükben tartsa meg a tárgyalást. Ezért a PKKB megállapította az eljárás szünetelését. A felperes kérelmére 1999. október 29-én a bíróság folytatta az eljárást.

25. 1999. december 8-án, továbbá 2000. március 13-án, április 17-én és május 15-én a PKKB további tanúkat hallgatott meg.

26. 2000. május 21-én a felperes elhunyt. A PKKB – mivel nem kapott értesítést a halálesetről – 2000. május 22-én ítéletet hirdetett. Az ítélet nem lépett hatályba. 2000. július 3-án a PKKB megállapította az eljárás félbeszakadását.

27. 2000. augusztus 14-én a kérelmezőt édesapja egyedüli örökösevé nyilvánították. 2000. szeptember 6-án néhai édesapja jogutódaként belépett a PKKB előtt folyó perbe.

28. A 2000. szeptember 13-án, október 2-án és október 30-án tartott tárgyaláson a felek nem jelentek meg. Az október 30-i tárgyaláson a PKKB 7.257.257 forintot és ezen összeg kamatait ítélte meg a kérelmező számára.

29. Fellebbezés nyomán a Fővárosi Bíróság 2001. április 17-én és június 26-án a kérelmező távollétében tárgyalást tartott. Június 26-án hozott ítéletében részben módosította az elsőfokú határozatot és 5.507.485 forintra csökkentette a megítélt összeget.

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 6. CIKKE 1. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

30. A kérelmező azt panaszolta, hogy az ügyben lefolytatott eljárás hossza meghaladta az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdése szerinti értelemben vett ésszerű időt. A 6. cikk 1. bekezdésének releváns része kimondja:

“Mindenkinek joga van arra, hogy...a ...bíróság...ésszerű időn belül ...hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában...”

31. A Kormány vitatta ezt az állítást.

32. Az eljárás 1991. december 30-án kezdődött, amikor a felperes keresetét a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz benyújtotta. A figyelembe veendő időszak azonban 1992. november 5-én kezdődik, amely időpontban az Egyezmény Magyarország tekintetében hatályba lépett.

33. Az eljárás 2001. június 26-án fejeződött be, amikor a Fővárosi Bíróság meghozta ítéletét. Ennek megfelelően a kérelmező ügyének teljes hossza 9 évet és 6 hónapot tett ki, amely időszakból 8 év és 8 hónap *ratione temporis* a Bíróság joghatósága alá tartozik. Az eljárás két bírósági szintet ölelt fel.

34. Annak megítéléséhez, hogy a szóban forgó eljárás hossza ésszerű volt-e, a Bíróság figyelembe veszi, hogy 1992. november 5-én milyen szakaszában tartott az eljárás (ld. többek között *Humen v. Poland* [GC], no. 26614/95, §§ 58-59, 15 October 1999).

A. Elfogadhatóság

35. A Bíróság megjegyzi, hogy a kérelem nem nyilvánvalóan megalapozatlan az Egyezmény 35. cikkének 3. bekezdése szerinti értelemben. Továbbá észrevételezi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért a kérelmet elfogadhatónak kell nyilvánítani.

B. Érdem

36. A Kormány elfogadta, hogy az ügyben felmerült jogi kérdések nem voltak különösebben bonyolultak. A Kormány azzal érvelt, hogy az 1995 novembere és 1998 októbere közötti időszakban megfigyelhető jelentős késedelem amiatt keletkezett, hogy a Kerületi Bíróságnak nehézséget okozott kompetens mezőgazdasági szakértő fellelése. A Kerületi Bíróság mindent megtett annak érdekében, hogy beszerezze a szóban forgó szakvéleményt, még bírsággal is sújtotta az egyik szakértőt a kért vélemény késedelmes előterjesztése miatt. Ezért ezt az időszakot nem lehet az Államnak betudható ésszerűtlen késedelemként értékelni. A Kormány továbbá hangsúlyozta, hogy a kérelmező – aki édesapja örököséként lépett a perbe – egyetlen tárgyaláson sem jelent meg. Távolléte is hozzájárult az eljárás elhúzódásához.

Összegezve, a Kormány annak megállapítására kérte a Bíróságot, hogy az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését nem sértették meg.

37. A kérelmező vitatta a Kormány észrevételeit. Azzal érvelt, hogy a mezőgazdasági szakértő számára feltett kérdések nem voltak olyan bonyolultak, hogy azokat ne lehetett volna megválaszolni, s hogy a kérdések bonyolultsága nem szolgálhat igazolásként arra, hogy a bíróság képtelen volt kompetens szakértőt kinevezni, és 1995. november 15-től 1998. október 21-ig tárgyalást tartani. Mi több, annak ellenére, hogy az egyik szakértő már 1998. július 8-án előterjesztette szakvéleményét, az elsőfokú bíróság csak 2000. október 30-án hozta meg ítéletét. Továbbá, a kérelmező hangsúlyozta, hogy bár az ügy nem volt különösebben bonyolult, a bíróságoknak mégis kilenc évre és hat hónapra volt szükségük ahhoz, hogy döntést hozzanak. A Kormány azon állítását illetően, hogy a tárgyalásoktól való távolmaradásával a kérelmező maga is hozzájárult az eljárás elhúzódásához a kérelmező kijelenti, hogy édesapja halálát követően az ügy érdemével kapcsolatban nem került sor tárgyalásra. Ezért bíróság előtti megjelenésére nem volt szükség. Végül a kérelmező arra világított rá, hogy mi volt a per tétje édesapja számára, nevezetesen, hogy döntés szülessék a baleset következtében keletkezett rokkantság miatti kártérítési igényről. Ezért helytelen volt, hogy az eljárás olyan sokáig tartott.

Összegezve, a kérelmező annak megállapítására kérte a Bíróságot, hogy az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését megsértették.

38. A Bíróság emlékeztet arra, hogy az eljárás hosszának ésszerű voltát az eset egyedi körülményei fényében, a Bíróság esetjogában kidolgozott kritériumok figyelembe vételével kell megítélni, különös tekintettel az eset bonyolultságára, a kérelmező és a releváns hatóságok magatartására és arra, hogy mi volt a per tétje a kérelmező számára (ld. pl. *Frydlender v. France* [GC], no. 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

39. A Bíróság megjegyzi, a felek egyetértettek abban, hogy az ügy nem volt különösebben bonyolult (ld. 36. és 37. bek.). A Bíróság nem lát olyan okot, ami miatt másképpen kellene vélekednie.

40. A kérelmező magatartását illetően a Bíróság észrevételezi, hogy a 2001. szeptember 13. és 2001. június 26. között tartott tárgyalásokon a kérelmező nem jelent meg. Ugyanezen időszakban három tárgyaláson az alperes sem jelent meg. E kilenc és fél hónapos időszak – amely nyilvánvalóan nem késleltette az első- és másodfokú ítélet meghozatalát – nem tekinthető jelentősnek az eljárás teljes hosszához képest. Ezért a Bíróság úgy találja, hogy a kérelmező nem járult hozzá jelentős mértékben az eljárás elhúzódsához.

41. Továbbá, a Bíróság észrevételezi, hogy a nemzeti bíróságok számára 1995. november 15. és 1998. október 21. között nehézséget okozott, hogy megfelelő szakértőt találjanak. Emiatt az ügyben három évig nem tartottak tárgyalást. Meg kell jegyezni, hogy a szakértők bírósági eljárás keretében, az ügyet tárgyaló bíró felügyelete alatt jártak el. A bírák ilyen módon felelősek voltak azért, hogy az ügy előkészítésére és a tárgyalásokra ésszerű időn belül sor kerüljön (*Capuano v. Italy*, judgment of 25 June 1987, Series A no. 119, p. 13, § 30). Ezzel kapcsolatban a Bíróság emlékeztet arra, hogy a 6. cikk 1. bekezdése kötelelességként rója a Szerződő Államokra igazságszolgáltatásuk olyan módon történő megszervezését, amely lehetővé teszi, hogy bíróságaik eleget tegyenek az ügyek ésszerű időn belül történő eldöntésével kapcsolatos kötelezettségüknek (ld. többek között *Duclos v. France* judgment of 17 December 1996, *Reports of judgments and decisions* 1996-VI, pp. 2180–81, § 55 *in fine*).

42. A Kormány azzal érvelt, hogy bíróságok kiszabásával a bíróságok azonnali lépéseket tettek annak érdekében, hogy felgyorsítsák a szakértők munkáját. A Bíróság azonban megjegyzi, hogy bíróság kivetésére mindössze két alkalommal, s csak 1997 decemberében és 1998 januárjában került sor. Ezt követően ismét új szakértőt kellett kirendelni, aki csak 1998 júliusában terjesztette elő szakvéleményét. Ilyen körülmények között nem lehet azt állítani, hogy a bíróság által tett intézkedések az eljárás jelentősebb felgyorsulását eredményezték volna. A Bíróság úgy véli, hogy az eljárás elhúzódsága elsősorban a nemzeti hatóságok terhére róható.

43. Tekintettel arra, hogy mi volt a per tétje a kérelmező számára (vö. *Vallée v. France*, judgment of 26 April 1994, Series A no. 289-A, p. 17, § 34), – nevezetesen, rokkantságot eredményező balesetben elszenvedett sérülések miatt benyújtott kártérítési igény elbírálása –, továbbá figyelembe véve az eljárás teljes hosszát, a Bíróság úgy találja, hogy az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdésében lefektetett “ésszerű idő” követelményét nem tartották tiszteletben. Ezért ezt a rendelkezést megsértették.

II. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

44. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

45. A kérelmező 14.000 eurót követelt nem vagyoni kárának megtérítéseként.

46. A Kormány előterjesztette, hogy a kérelmező követeléseit túlzottak.

47. A Bíróság elismeri, hogy az eljárás elhúzódása által okozott frusztráció miatt a kérelmező morális kárt szenvedett. Méltányossági alapon ítélve és tekintettel az ügy körülményeire a Bíróság 7.000 eurót ítél meg a kérelmező számára nem vagyoni kárának megtérítéseként.

B. Költségek és kiadások

48. A kérelmező 1.000 eurót követelt a Bíróság előtti eljárás miatt felmerült költségei és kiadásai megtérítéseként.

49. A Kormány túlzottnak találta a kérelmező követelését.

50. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmezőnek annyiban van joga költségei és kiadásai megtérítésére, amennyiben bizonyítja, hogy e költségek és kiadások ténylegesen és indokoltan felmerültek, s összegük ésszerű. A jelen ügyben a Bíróság – a birtokában lévő információkra és a fenti kritériumokra figyelemmel – 500 eurót ítél meg olyan ésszerű összegként, amely fedezi az Egyezménnyel kapcsolatos eljárás költségeit és kiadásait.

C. Késedelmi kamat

51. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális hitelkamatán kell alapulnia, s ahhoz további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. *Elfogadhatónak nyilvánítja a kérelmet;*

2. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését megsértették;
3. *Megállapítja*:
 - (a) hogy az alperes Kormánynak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező számára nem vagyoni kára, továbbá költségei és kiadásai megtérítéseként 7.500 eurót (hétezeröttszáz eurót) és az ezen összeget terhelő adók összegét kell kifizetnie az alperes Állam nemzeti valutájában, a kifizetési átváltási árfolyam alkalmazásával;
 - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális hitelkamatát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után;
4. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további követeléseit *elutasítja*.

Készült angol nyelven, az írásbeli kihirdetésre került 2003. november 4-én a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. § 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

S. DOLLÉ
hivatalvezető

J.-P. COSTA
elnök